

Sarajevo - jedno ple

Knjiga “Sarajevo – l*a*tribu*t de l’ ART”, objavljena u Švicarskoj, međunarodnoj publici predstavlja 19 savremenih bh. umjetnika

Piše: **ZDENKA BRAJKOVIĆ**

“Sarajevo – l*a*tribu*t de l’ ART” naziv je knjige koju su realizovali Pierre Courtin (Galerija duplex100m2), Pierre-Philippe Freymond i Christophe Solioz, direktor projekta, u izdanju švajcarske Riveneuve.

Frankofonska publika je bogatija za još jednu lijepu knjigu o sarajevskim umjetnicima, a koju, nažalost, bh. publika još neće moći čitati. Međutim, ideja i jeste da se sarajevski umjetnici predstave međunarodnoj publici.

Profesor filozofije u Genevi Christophe Solioz organizator je jednog neobičnog putovanja u Sarajevo sa svojih 19 studenata, sa idejom da razgovaraju sa 19 umjetnika koji žive u Sarajevu. U knjizi su, pored velikana bh. slikarstva Edina Numankadića, predstavljeni mladi, ali i već poznati savremeni bh. umjetnici - grafičari, slikari, fotografi, muzičari, režiseri...

Jazz i Dingbats

“Kad govorimo o Sarajevu i ratu u BiH, u Švajcarskoj uvijek imamo iste reakcije: sve je to tako daleko a ipak tako blizu. Odakle tako kontradiktorni utisci, pitao sam se”, kaže u predgovoru Pierre-Philippe Freymond. “Bliskost sa Balkanom je prije svega geografska, ali i kulturološka. Kao da smo članovi iste porodice koja je rasla odvojeno”.

Gordana Anđelić-Galić, Dante Blu, Pierre Courtin, Nenad Dizdarević, Asim Đelilović, Andrej Đerković, Nela Hasanbegović, Mak Hubjer, Damir Imamović, Adela Jušić, Emina Kujundžić, Almir Kurt, Paul Lowe, Nina Knežević, Daniel Premec, Danis Tanović, Nardina Zubanović i Edin Zubčević, svako

Pierre Courtin, vlasnik Galerije duplex100m2, jedan je od nosilaca projekta / DAMIR ČUMUROVIĆ

na svoj umjetnički jedinstven način, obilježili su savremenu bh. umjetnost.

Šta vas je ponukalo da postanete umjetnik? Postoje li umjetnici ili pravci u umjetnosti pod čijim ste uticajem ili da li umjetnost ima važnu ulogu u u rekonstrukciji poslijeratnog Sarajeva, da li je neophodno

podsećati se na tragične događaje putem umjetnosti?, neka su od pitanja postavljena umjetnicima.

I, naravno, kakva je vaša veza sa Sarajevom?

“Za mene je Sarajevo kao ogledalo. Kad niste dobro, vidite ga kao jedan loš grad, kad ste dobro, Sarajevo je za vas najljepši grad na svijetu”.

“Kakva je budućnost Sarajeva i Bosne i Hercegovine?”

“Ja sam optimista. Otvaraju se galerije. U malom gradu kao što je Sarajevo možemo prisustvovati mnogim vernisažima, teatarskim predstavama, koncertima. Ima mnogo projekata i umjetnici su entuzijasti, ali problem je što mnogi napuštaju grad i Bosnu. I ako svi odu, ko će promijeniti stvari koje nisu dobre u društvu, baš one koje ih tjeraju da odu. Ako ljudi ostanu, surađuju, uče raditi i

Profesor filozofije u Genevi Christophe Solioz došao je u Sarajevo sa svojih 19 studenata, sa idejom da razgovaraju sa 19 umjetnika

eme umjetnosti

razmišljati zajedno, onda ima budućnosti. Sarajevo ima mogućnosti da uradi lijepe stvari", kaže Nardina Zubanović.

"Moja osnovna formacija su filozofija i sociologija. Da nije bilo rata, vjerovatno bih bio profesor ili bibliotekar ili novinar. Živjeli smo 4 godine srednjovjekovne opsade, i pokušali smo poslije uspostaviti normalan život. Poslije rata sve se promijenilo, prioritarno je bilo pomirenje i jazz je bio prije izraz slobode nego muzički žanr. Htjeli smo jednostavno slaviti slobodu. Posvetio sam život muzici jer vjerujem više u muziku nego u filozofiju", kaže Edin Zubčević, koji je Sarajevu podario čuveni Sarajevo Jazz festival, koji evo traje 20 godina! Pitanje je da li će još trajati!

"Film pod nazivom 'Otkrijte Sarajevo sa Ninom Knežević' je ustvari dio projekta EU (2011), gdje sam predstavila 'Sarajevo Dingbats' putem kratke šetnje Sarajevom, objašnjavajući da nisu samo arhitektura i spomenici ti koji formiraju duh grada nego ljudi, njegovi stanovnici koji imaju specijalni humor, jedinstven i jednu neobičnu osjećajnost. (...) Veliki sam ljubitelj tipografije i godinama sam skupljala simbole. Godine 2007. predstavila sam na Sarajevskoj zimi 'Sarajevo Dingbats'. (...) Kulturna raznolikost

grada čini ga specifičnim gradom. Rođena sam ovdje i duh ovog grada me odredio. Sarajevo vas ne apsorbuje, ono vam dozvoljava da odete, ali samo da biste mu se ponovo vratili", kaže Nina Knežević u ovom intervjuu. Njen maštoviti "Dingbats" je grafičko sjećanje Sarajeva.

Mnogo originalnih radova u kojima se može vidjeti svijet kroz koji su prošli rat i teška svakodnevnica prezentirani su u ovoj monografiji kroz revolt, ironiju, ali i nevjerojatnu ljubav prema gradu.

Raskršće Istoka i Zapada

Na pitanje šta je to posebno u Sarajevu što utiče na život i umjetnički rad, Asim Đelilović kaže: "Ovdašnji život može se rezimirati jednim popularnim diktonom: 'Zbogom, Bosno, odoh u Sarajevo', koji mnogo govori. Bosna je jedna

"Posvetio sam život muzici jer vjerujem više u muziku nego u filozofiju", kaže Edin Zubčević

vrsta mita, od pada carstva 1463. uvijek je pripadala nekome, a ne samo Bosancima. Ali Sarajevo je posebno, kao da su njegova vrata otvorena prema drugim svjetovima. Grad je, kao što mnogi vole reći, raskršće Istoka i Zapada. Takva okolina je za mene zlatni rudnik".

Mnogi su odlazili ali su mu se i vraćali kao svom izvoru nadahnuća kao Nenad Dizdarević, Danis Tanović, ali su se u njemu nastanjivali i stranci privučeni tim magnetom različitosti te specifičnim mentalitetom grada.

Pierre Courtin, umjetnik i galerista, nastanio se 2000. u Sarajevu, njegov Duplex100m2 pomaže u prezentaciji savremene bh. umjetnosti.

"Danas umjetnici žive u jednom nepoštednom svijetu ekstremne konkurencije. Bosna i Hercegovina je bez sumnje evropska zemlja gdje se najteže baviti se savremenom umjetnošću, otud i moje divljenje prema ovim umjetnicima, koji imaju takvu volju i upornost. Treba zaista biti opsjednut i pasioniran umjetnošću da bi se od nje ovdje moglo živjeti", riječi su Pierrea Courtina.

I na kraju knjige, riječ književnika Dževada Karahasana: "Sarajevo, portret grada iznutra" (Dnevnik selidbe).

GORDANA ANDJELIĆ-GALIĆ, DANTE BUU, PIERRE COURTIN, NENAD DIZDAREVIĆ, ASIM ĐELILOVIĆ, ANDREJ ĐERKOVIĆ, NELA HASANBEGOVIĆ, MAK HUBJER, DAMIR IMAMOVIĆ, ADELA JUŠIĆ, EMINA KUJUNDŽIĆ, ALMIR KURT, PAUL LOWE, ALEKSANDRA NINA KNEŽEVIĆ, EDIN NUMANKADIĆ, DANIEL PREMEC, DANIS TANOVIĆ, NARDINA ZUBANOVIĆ, EDIN ZUBČEVIĆ

SYDNEY AMADASUN, OLIVER BACHAR, MIHAELA BEREZANTEV, BALTHAZAR BUJARD, LUCIEN CAMACHO, AMAURY CHAMPION, CLARA DA BROI, ALEXANDRE DI GIUSEPPE, SABRINA FORSELL, YONATHAN HACCOUN, GEORGIA HONEGGER, MEGAN HOWARTH, HUGO LEHMANN, LINUS LEUCH, MATHIEU LUTZ, THEO MADER, CHLOË ROEHRICH, JULIEN SCHENKEL, QUENTIN TOSO

Riveneuve
éditions

PARIS
EUROPE

SARAJEVO l'a tribut de l'ART

Sous la direction de PIERRE COURTIN,
PIERRE-PHILIPPE FREYMOND
CHRISTOPHE SOLIOZ

Riveneuve
éditions